

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

1980

BRNO 1982

POVRCHOVÉ SBĚRY NA HRADIŠTI STARÉ ZÁMKY V BRNĚ-LÍŠNI V LETECH 1972 - 1980

/okr. Brno-město/

Aleš Romanovský, UJEP Brno

/Obr. 33-35/

Od poloviny minulého století bylo hradiště Staré Zámky v Brně-Lišni zemědělsky obděláváno a každoročně zde byly po orbě nacházeny různé archeologické památky. Po prvních výkopech bývalého majitele pozemku hraběte Belcrediho v r. 1864 a po výzkumu dr. M. Kříže v letech 1890-1891, byl tam prováděn dlouhodobý systematický výzkum Archeologickým ústavem ČSAV v Brně v letech 1948-1965¹. Na základě výsledků výzkumu bylo hradiště prohlášeno za památkovou rezervaci. Plocha je však nadále obhospodařována JZD v Brně-Lišni a při provádění polních prací, při nichž většinou nejsou respektována ochranná ustanovení, jsou nadále narušovány pravěké vrstvy, které v některých místech leží velmi mělko pod povrchem.

Po svém prvním náhodném nálezů v roce 1972 jsem při různých pochůzkách terénem této lokality po vrchových sběry zachránil řadu pravěkých nálezů. Jde o zlomky keramiky z období eneolitického osídlení lidem s kanelovanou keramikou, jeden zlomek pochází z tzv. slavonské misky /obr. 33/, dále jsou to střepy z rozhraní mladší a pozdní doby bronzové - halštát A/B /obr. 34/ a nálezy z doby slovanského osídlení /obr. 35/. Vedle keramiky jsem získal i některé drobné nálezy: přesleny, závaží a kamennou a kostěnou industrii. Zvláštní pozornost si zaslouží dvě železná kování, nalezená ve snížené východní části hradiska poblíž míst, kde se obvodová hradba na severní straně ostrožny odklání ven a začíná klesat k bráně do údolí, a to křížové kování a jazykovité nákončí /obr. 35:2,5/. Lícni strana obou kování byla reliéfně zdobena v podstatě čtvercovými motivy. Na křížovém kování je v rámci této výzdoby oddělena střední část od čtyř ramen. Střední vyvýšených čtverců patrně procházely nýty, na křížovém kování jich bylo pět, na nákončí jeden. I když obě kování jsou dosti poškozena rží, takže není možno makroskopicky přesně rozeznat výzdobné detaily, lze soudit, že byla součástí jedné soupravy výstroje velkomoravského bojovníka.

Poznámka:

1 Č. Staňa, Slované obytné objekty na hradišti Staré Zámky u Lišně, PA L1 1960, 240-293; A. Medunová-Benešová, Eneolitické výšinné sídliště Staré Zámky v Brně-Lišni, PA LV 1964, 91-155; táž, Srp z deskovitého sílexu z eneolitického výšinného sídliště "Staré Zámky" v Brně - Lišni, PA LXX 1979, 5 - 20.

Lesefunde auf dem Burgwall Staré Zámky in Brno-Lišen^v /Bez. Brno-město/. Auf dem Burgwall Staré Zámky in Brno-Lišen führte der Verfasser in den Jahren 1972-1980 nach der Ackerung Terrainbegehungen durch und gewann eine Kollektion von Funden aus der Zeit der äneolithischen Besiedlung, aus dem Abschnitt zwischen der jüngeren und späten Bronzezeit und aus der Zeit der slawischen Besiedlung.

ZACHRAŇOVACÍ VÝZKUM V NECHVALÍNĚ

/okr. Hodonín/

Jindra Nekvasil, AÚ ČSAV Brno

/tab. 7/

Na podzim roku 1980 zachytili pracovníci mikulčické expedice AÚ zprávu, že v Nechvalíně, v trati Nivky, se budou provádět terénní úpravy před výstavbou hospodářského objektu JZD. Sledovali práci buldozeru, který srovnával vrchol malého návrší, které se rozkládá těsně pod známou středověkou tvrzí. Zjistili, že jsou tu narušeny pravěké objekty a čtyři z nich prozkoumali. Další výzkum převzal referent a za pomoci mikulčických pracovníků a mládežnické brigády AÚ bylo zde prozkoumáno celkem 18 pravěkých objektů. Zjistili jsme, že na tomto místě bylo již neolitické a eneolitické sídliště. Nejvýznamnějšími nálezy jsou pak hroby kultury se šňurovou keramikou. Dva z nich byly povrchovými pracemi téměř zničeny, ale další tři po -

skytly zajímavé poznatky o pohřebním ritu. V jedné z poměrně velkých hrobových jam byl uložen žárový pohřeb a v dalších dvou hroby kostrové. Hroby byly bohatě vybaveny keramikou a obsahovaly i drobné kamenné, kostěné a měděné předměty. Ze sídliště horákovské kultury byly odkryty tři velké zemnicové jámy a několik menších zásobnicových jam. Nejmladším objektem byla obdélná sídlištní jáma z doby laténské.

Rettungsgrabung in Nechvalín /Bez. Hodonín/. In der Flur Nivky hat man den Gipfel einer kleinen Anhöhe abgetragen. Auf dieser Fläche wurden Siedlungsobjekte untersucht, die in das Neolithikum, Äneolithikum, der Horákov Kultur und der Laténezeit angehören. Hier waren auch fünf Gräber der Kultur mit Schnurkeramik.

INTERDISZIPLINARE RATIONALISIERUNGSBRIGADE /IRB/ - ARBEITS - ERGEBNISSE DER MÄHRISCHEN GRUPPE FÜR DAS JAHR 1980

Vladimír Hašek, Geofyzika VEB Brno, Zdeněk Měřínský, AÚ ČSAV Brno

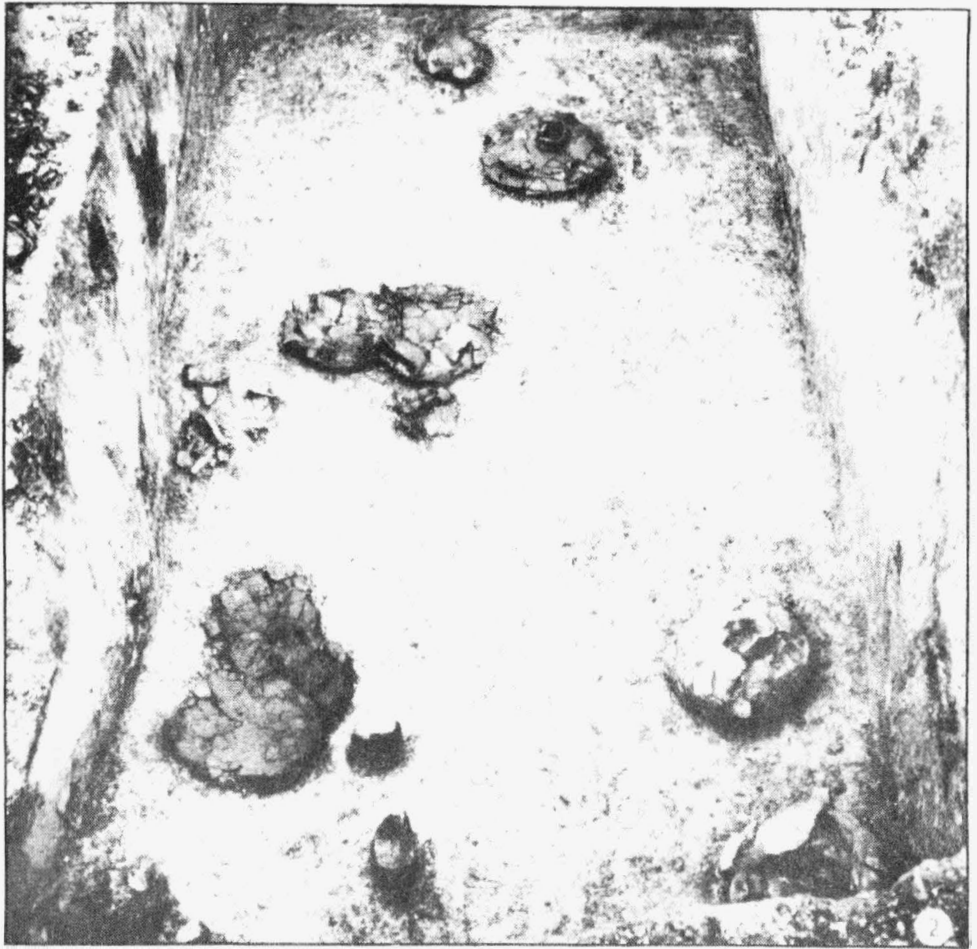
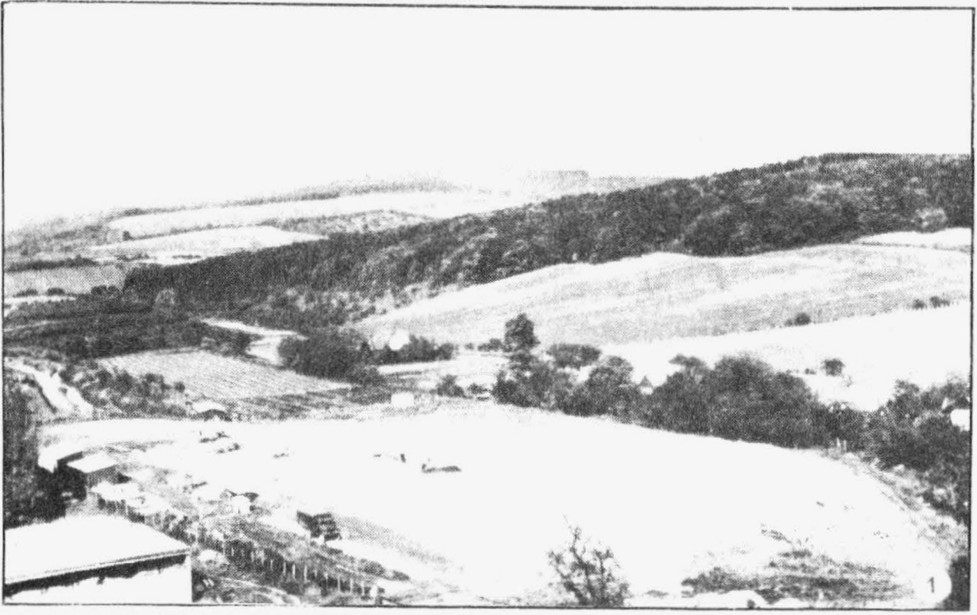
Die Tätigkeit der IRB zur Ausnützung geophysikalischer Methoden in der Archäologie knüpfte im Jahre 1980 eng an die methodischen Forschungsarbeiten an, die in den vorhergehenden Jahren durchgeführt wurden¹. Ferner war aber auch die Tendenz wahrnehmbar, die sich schon in der Vergangenheit äusserte, und zwar der Übergang von kleineren Aktionen zu grösseren systematisch durchgeführten Ausgrabungen auf ausgewählten Lokalitäten. Es setzte auch die Integration weiterer naturwissenschaftlicher Disziplinen fort, mit der Möglichkeit ihrer Ausnützung in der archäologischen Forschung im Rahmen der Tätigkeit der IRB. Die Lösung der einzelnen Teilprobleme konzentrierte sich überwiegend auf Forschungsaufgaben des AÚ ČSAV in Brno und der FF UJEP Brno. Bei der Lösung dieser Aufgaben machte sich hauptsächlich die Magnetometrie /M/ und Geoelektrik /E/ geltend.

Die Messungen wurden auf folgenden Lokalitäten durchgeführt: Abúsir /Ägypten/, Suche nach dem Gräberfeld und der Bauphasen der Seelentempel /M, E/; Břeclav-Pohansko /Bez. Břeclav/, Prospektion des entwaldeten Teiles des grossmährischen Burgwalles /M, E/; Hluk-Dolní Němčí /Bez. Uh. Hradiště/, kaiserzeitlich-barbarische Siedlung /M/; Olomouc, Domanhöhe /Bez. Olomouc/, Prospektion des Fundamentgemäuers der Fortifikation und der Burggebäude /E/; Strachotín, "Petrova louka" /Bez. Břeclav/, Fortifikation des grossmährischen Burgwalles und Gehöftes, mittelburg- und jungburgwallzeitliche Siedlungsobjekte /M/; Strachotín, Gemeinde /Bez. Břeclav/, Verfolgung des Befestigungsgrabens des mittelalterlichen Städtchens /M, E/; Velký Újezd /Bez. Třebíč/, Suche nach den Fundamenten der romanischen Rotunde an den Stellen des heutigen Friedhofes /E/.

Die geophysikalischen Terrainarbeiten und ihre Auswertung sicherten Angestellte des Zentrums der methodischen Forschung in der Ingenieurgeophysik des PV Geofyzika VEB Brno /Dr. V. Hašek, CSc., J. Menšík, L. Novotná, Ing. V. Pantl in Zusammenarbeit mit dem Betrieb IVT /S. Mayer/. Die archäologische Beurteilung der Ergebnisse der geophysikalischen Messungen sicherten die Leiter einzelner Grabungen der AÚ ČSAV in Brno, FF UJEP in Brno und weiterer mitarbeitender Institutionen /Dr. Verner, CSc., Doz. Dr. B. Dostál, CSc., Dr. J. Vignatová, Doz. Dr. R. M. Pernička, CSc., Dr. V. Dohnal, CSc., Dr. Z. Měřínský, Doz. Z. Kudělka, CSc./.

Die grössten geophysikalischen Flächenuntersuchungen konzentrierten sich auf die Lokalitäten "Petrova louka" bei Strachotín, Hluk-Dolní Němčí, wo eine Fläche von ca. 0,1 ha vermessen wurde, und auf die Forschungsarbeiten für das Ägyptische Institut der FF KU Praha auf Flächen von 100 x 240 m und 120 x x 280 m. Methodisch beitragend waren auch die Arbeiten auf der Lokalität Velký Újezd, wo es durch Messungen gelang, genau die Fundamente des romanischen sakralen Baues zu lokalisieren. Diese Fundamente beglaubigte Doz. Dr. Z. Kudělka, CSc. durch eine Grabung. Unausdrucksvolle Ergebnisse /nur eingetieftete Siedlungsobjekte/ erbrachte die Messung der Terrainwelle auf einer kleineren Fläche des entwaldeten Teiles des Burgwalles Břeclav-Pohansko und bisher unbeglaubigt bleibt die Messung auf der Domanhöhe in Olomouc, die als Auftrag ausserhalb des Rahmens der IRB für das VÚ Olomouc durchgeführt wird /Dr. V. Dohnal, CSc./.

Ausser den eigentlichen geophysikalischen Methoden wurden ferner Vorgänge der spektralen und der mikro-spektralen Laseranalysen der Metalle sowie des nichtmetallenen Materiales im Rahmen der chemischen Sektion durchgearbeitet. Es wurde die Vorbereitung der Tätigkeitspläne der IRB für den 7. FJP und die Eingliederung der geophysikalischen Methoden in der Archäologie in den SPGU beendet. Man rechnet mit der Intergration weiterer Fächer in der Weise, damit eine einheitliche Organisation des Anteiles der naturwissenschaftlichen Disziplinen an der Lösung der archäologischen Problematik gebildet wird. In diesem Zusammenhang äussern sich als weitere perspektive Fächer, ausser der eigentlichen Geophysik und der spektralen Analysen sowie weiterer Methoden im Rahmen der chemischen Sektion, die Mitarbeit mit den Metallurgen, die intensive Verfolgung der dendrochronologischen Problematik, die Applikation der mathematischen Statistik, eine grössere Ausnützung der Datierung mit Hilfe des radioaktiven Kohlenstoffes C¹⁴ sowie weitere

Tab. 7
Nechvalín /okr. Hodonín/. 1 pohled na naleziště; 2 hrob č. 15 kultury snůrové. - 1 Ansicht auf den Fundort;
2 Grab Nr. 15 der Kultur mit Schnurkeramik.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1980

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhový
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Malinková
Na titulním listě: stříbrná mince z mladohradištního hrobu v Mušově
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov, provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejně